

Irományszám: K/668

Érkezett: 2010 JÚL 12.

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ
Fidesz - Magyar Polgári Szövetség
Képviselőcsoportja

Írásbeli kérdés

Dr. Schmitt Pál
az Országgyűlés Elnöke részére

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

„Miért válhatnak papíron akár hajléktalanná is emberek tízezrei egy jogszabály módosítás következtében?” címmel a Házsabály 91. §-a alapján írásbeli kérdést kívánok benyújtani dr. Navracsics Tibor miniszter úrhoz.

Tisztelt Miniszter Úr!

Az elmúlt hónapokban a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának (a továbbiakban KEKKH) hatósági elnökhelyettese dr. Szalay László a települési önkormányzatok jegyzőjét egy körlevéllel kereste meg, melynek lényege a következő:

A korábbi Pénzügyminisztérium (a továbbiakban: PM) járulékfizetési kötelezettségekkel összefüggő, lakcímnnyilvántartással kapcsolatos megkeresést küldött az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumnak (a továbbiakban IRM), mely szerint a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. LXXX. törvény (a továbbiakban Tbj.) 4. §-a u) pontjának 2009. január 1-jétől hatályos módosítása jogalkalmazási problémát jelent a járulékfizetési kötelezettség megállapításánál.

A Tbj. 2008. december 31-ig hatályos rendelkezése szerint a járulékfizetési kötelezettség megállapítása szempontjából belföldinek számított egyebek mellett a Magyar Köztársaság területén élő magyar állampolgár, a bevándorolt és a letelepedett jogállású, valamint a menekültként elismert személy. A 2009. január 1-jén hatályba lépő módosítás értelmében e fogalom a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban Nytv.) szerint bejelentett lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárt, a bevándorolt és a letelepedett jogállású, valamint a menekültként elismert személyt jelenti.

A PM a Tbj. alkalmazása szempontjából mindkét normaszöveg alapján belföldinek (járulékfizetésre kötelezettnek) csak azt tekinti, aki Magyarországon lakóhellyel rendelkezik. Erre figyelemmel az IRM álláspontját kérte arra vonatkozóan, hogy a lakcímbjelentési eljárás során jogszerűen áll-e elő az a helyzet, amely szerint a Magyarországon élő polgár lakóhely bejelentés nélkül csupán tartózkodási hellyel rendelkezik.

Az IRM IRM/AJFO/1702/2009. számú állásfoglalása gyakorlatilag egy olyan helytelen joggyakorlatra világított rá, melynek következtében több mint 39.000 Magyarországon élő polgár csupán tartózkodási hellyel rendelkezik. Ezen adatra is tekintettel az IRM utasítást adott arra, hogy a járulékfizetési kötelezettség kikerülésének megelőzése és a helyes egységes joggyakorlat elősegítése érdekében a lakcímbeljelentési témakörben a KEKKH szakmai tájékoztató kiadásáról intézkedjen. A kialakult helyzetről az országos sajtó is beszámolt azzal, hogy több civil szervezet is az ombudsmanhoz fordul, hogy segítsen rendezni a helyzetet.

Az Nytv. rendelkezése értelmében „*a polgár lakóhelye annak a lakásnak a címe, amelyben a polgár él*”, illetve „*a polgár tartózkodási helye annak a lakásnak a címe ahol – lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül – három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik.*” E két rendelkezésből következik, hogy elvileg a tartózkodási hely létesítésének feltétele, hogy a polgár bejelentett lakóhellyel is rendelkezzen.

A problémát valójában az jelenti, hogy az eddigi – az IRM által helytelennek minősített – joggyakorlat miatt Magyarországon több mint 39 ezer polgár pusztán tartózkodási hellyel rendelkezik. E személyek szinte kivétel nélkül bérlőként, vagy szívességi lakáshasználóként élnek az adott címen, s az ingatlan tulajdonosa nem járult hozzá ahhoz, hogy az adott címet lakóhelyként bejelentésük az illetékes települési önkormányzat jegyzőjénél. Városunkban, Hódmezővásárhelyen 808 olyan személyről küldött értesítést a KEKKH, akik csak tartózkodási hellyel rendelkeznek. Zömük az önkormányzattól bérlő lakást, és a kialakult gyakorlatnak megfelelően az önkormányzat, mint tulajdonos nem járul hozzá a lakóhely létesítéséhez.

A KEKKH elnökhelyettesének körlevele tulajdonképpen arra igyekszik sarkallni a jegyzőket, hogy ezt a helytelen joggyakorlatot számolják fel. Ennek egyik lépése a nyilvántartó rendszer olyan változtatása, melynek értelmében a polgár lakóhelyét újabb lakóhely létesítése nélkül már nem szüntetheti meg, így nem fordulhat elő, hogy a polgárnak lakóhely nélkül tartózkodási helye legyen.

Az előzőek alapján hasonlóan a településszintű lakóhellyel rendelkező hajléktalan polgár sem létesíthet tartózkodási helyet.

A tájékoztató körlevél felhívja a jegyzők figyelmét arra, hogy az illetékességi területükön lakó polgárokat a helyben szokásos módon tájékoztatassák lakcímbeljelentési kötelezettségeikről, és amennyiben az önkéntes jogkövetés nem valósul meg, a jogszabályoknak szerezzenek érvényt, mint elsőfokú szabálysértési hatóság lakcímbeljelentési kötelezettség teljesítését kényszerítsék ki. A körlevél írója javasolja azt is, érintettekét arról is tájékoztassák, hogy jogsértő állapot fenntartása az egészségügyi szolgáltatások igénybevételére való jogosultságot is érinti, ezért saját érdekét is szolgálja a fennálló helyzet megszüntetése.

A fentieket követően egy „korrekciós” körlevelet adott ki a hivatal elnökhelyettese. Ebben már arról ír, hogy a felülvizsgálatok eredményeként a polgárok nem kerülhetnek a jelenleginél kedvezőtlenebb helyzetbe, azaz a helytelen lakcímbeljelentések megszüntetése nem történhet a lakcímadat hivatalból történő törlésével, így a polgár lakcím nélkülivé tételével, sem a településszintű lakcímbeljelentéssel való hajléktalanná minősítésével. Arra is felhívja a figyelmet, hogy az esetleges szabálysértési eljárások során a jegyzők legyenek figyelemmel a szabálysértés elévülési idejére is.

A körlevél írója ismételten javaslatot fogalmaz meg, amikor arról értekeznek, hogy a jegyzők a lakcímbeljelentési kötelezettség teljesítését gátló helytelen szállásadói magatartás visszaszorítása érdekében a helyben szokásos módon hívja fel a lakosság figyelmét arra, hogy lakcímbeljelentés ténye önmagában a lakás használatához fűződő, valamint egyéb vagyoni jogot nem

keletkeztet. Megítélése szerint a tulajdonos amennyiben a lakcímbjelentéshez nem járul hozzá, joggal való visszaélést valósít meg, így a bérlő a bíróságon kérheti, hogy az ítéletével pótolja a tulajdonos jognyilatkozatát.

A körlevél végén dr. Szalay László arról tájékoztat, hogy a 60/1992. (XI. 17.) AB határozata alapján jogi iránymutatást tartalmazó körlevelet nem adhat ki, így a tájékoztatja sem kötelező erejű.

A problémákat megítélésem szerint az alábbiak jelentik:

- A Tbj. módosítása előtt is valószínű, hogy a joggyakorlat helytelen volt, bár azt akkor sem a KEKKH, sem pedig az IRM nem kifogásolta, így ennek következtében állhatott elő az a helyzet, hogy 39 ezer olyan polgár él Magyarországon, akinek pusztán tartózkodási helye van.
- Szinte kizárt, hogy valamennyi, kizárólag tartózkodási hellyel rendelkező személy számára az ingatlan tulajdonos hozzájáruljon, hogy a jövőben lakóhelyként jelölhesse meg az addigi címét, illetve az is, hogy a tartózkodási hely megtartása mellett ezek a polgárok valahol egy másik ingatlanban lakóhelyet létesíthessenek. Ez utóbbi esetben véleményem szerint egy szintén jogellenes állapot alakulna ki, mivel az így létesített lakóhelyek mindegyike pusztán egy „fantom” cím lenne és ez ellentétes az Nytv. azon rendelkezésével, ami szerint a polgár lakóhely annak a lakásnak címe, amelyben a polgár él.
- A lakcímnnyilvántartás hatósági nyilvántartás, amire a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szabályai az irányadóak. Ennek megfelelően a nyilvántartást vezető hatóság hivatalból köteles a jogszabálysértő bejegyzést törölni. Márpedig ha a lakóhely hiányában létesített tartózkodási helyet jogszabálysértőnek tekinti a hatóság, akkor a helyes jogalkalmazói magatartás az, ha ezeket a bejegyzéseket hivatalból törli. Így pedig a polgár mindenképpen kedvezőtlenebb helyzetbe kerül az eddigieknél, még akkor is, ha a körlevél írója szerint ez nem lehet a cél.
- Véleményem szerint a szabálysértési eljárás megindítása sem lehet a cél, hiszen a bíróságolás nem fogja, illetve nem is tudja feloldani azt az ellentmondásos helyzetet, ami a fentebb részletezettekből kiderül.
- Képtelen az az elgondolás is, hogy a jegyző hívja fel az érintett magán és nem magán személyeket a helytelen szállásadói magatartásra és annak következményeire. Még ha tényyszerű is, hogy a lakcímbjelentés ténye önmagában nem keletkeztet semmilyen a lakáshasználathoz fűződő jogot, a bérleti szerződés megszűnése esetén amennyiben a bérlő a lakóhelyét nem jelenti ki, vagy nem tudja kijelenteni a már szintén ismertetett szabályozás miatt, a tulajdonos kezdeményezheti a lakcím fiktívvé nyilvánítását, melynek költségei természetesen őt terhelik.

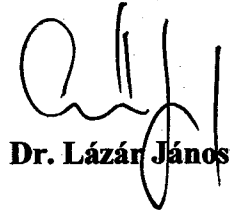
Figyelemmel arra a körülményre, hogy a tájékoztató körlevél nem kötelező erejű, de mégis fogalmaz meg ajánlásokat, a jogalkalmazóra van bízva, hogy milyen módon jár el. Tekintettel arra, hogy ez országos probléma, a joggyakorlat nem egységes, ami a jogbiztonság sérülésével jár.

Tisztelt Miniszter Úr!

Tekintettel arra, hogy a fentebb jelzett problémák a napi gyakorlatban is gondot jelentenek, arra kérem, hogy szíveskedjék az Ön elé tárt visszás helyzetet megvizsgálni, ha szükséges akár jogszabályt módosítani, és annak eredményéről részletesen tájékoztatni.

Várom megtisztelő válaszát.

Budapest, 2010. július 05.

Dr. Lázár János